



# education

Department:  
Education  
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

**NATIONAL  
SENIOR CERTIFICATE**

**GIREIDI 11**

**TSHIVENI A LUAMBO LWA HAYANI (HL)  
BAMMBIRI A VHURARU (P3)**

**NOVEMBER 2007**

**MARAGA: 100**

**TSHIFHINGA: Awara 2½**

**Bammbiri i¼i ¼i na masia¾ari a rathi (6).**

**PFESANI:**

1. He¼i bammbiri ¼i na khethekanyo **tharu:**

Khethekanyo ya A: Zwibveledzwa zwa vhusiki (Maanea). (50)

Khethekanyo ya B: Zwibveledzwa zwilapfu zwa (30)  
vhudavhidzani.

Khethekanyo ya C: Zwibveledzwa zwipfufhi zwa (20)  
vhudavhidzani.
2. Ni lavhelelwa u fhindula mbudziso **nthihi** kha khethekanyo ya A, **nthihi** kha khethekanyo ya B, na **nthihi** kha khethekanyo ya C.
3. Thomani khethekanyo i¼we na i¼we kha sia¼ari ¼iswa, hune ya fhelela hone ni talele.
4. Ni sie mutaladzi vhukati ha phindulo dza¼u.
5. °walani zwi no vhalea, nahone nga vhuronwane.
6. Ni dzhiele nzhele mupele¼o, khethekanyo ya maipfi, kushumisele kwa madanzi, zwiga zwa u vhala na tswayo khathihi na kuvhumbelwe kwa mafhungo.
7. U pulana na u sedzulusa mushumo wa¼u zwavhu»i zwi »o avhelwa maraga.
8. Vhulapfu ha zwibveledzwa:

Khethekanyo ya A: Maipfi a u bva kha 350 u swika 400.

Khethekanyo ya B: Maipfi a u bva kha 180 u swika 200 (zwi re ngomu  
fhedzi).

Khethekanyo ya C: Maipfi a u bva kha 100 u swika 120.

**KHETHEKANYO YA A: ZWIBVELEDZWA ZWA VHUSIKI (MAANEA)**

Fhindulani mbudziso **nthihi** kha dza rathi dzi tevhelaho. Vhulapfu ha phindulo ya½u vhu vhe maipfi a u bva kha 350 u ya kha 400.

- 1.1 No vha ni phathini ya u takalela »uvha ¼a mabebo ¼a khonani ya½u. Ho ri ni tshe kha madakalo nga madekwana ha mbo »i pfala mudzinginyo. Inwi ½walani maanea ni tshi ¾alutshedza zwo¾he zwe zwa bvelela. ¹hoho i vhe:

*Mudzinginyo we wa bvelela nga »uvha ¼a mabebo a khonani yanga.*

**KANA**

- 1.2 Vhathu vhanzhi fhanu Afrika Tshipembe vha khou vhulawa lwa u bviswa mi¾uvha. Inwi ½walani maanea ni tshi sumbedza uri mabulayo ayo a nga fhedzwa hani. ¹hoho ya maanea i vhe:

*Zwine zwa nga itwa u fhelisa mabulayo fhanu Afrika Tshipembe.*

**KANA**

- 1.3 Vhumatshelo ha shango ¼ino ¼a Afrika Tshipembe vhu kha vhubindudzi mashangoni a nnpa. Ni tshi khou ima na ¾hoho kana ni tshi khou hanedza, ¾a¾ani.

**KANA**

- 1.4 Vhagudi vha tea u »inangela bugu dza u vhala zwikoloni. Ambani nga ha ¼ikumedzwa i¼i ni tshi khou sedza vhupi na vhuvhi ha½o.

**KANA**

- 1.5 Mme a½u vho lovha, no sala na mmene. Mmane wa½u vha khou ni tambudza nga n»ila ine na vho thithisea na u vhala bugu dza tshikolo. Hezwi zwo¾he zwi ni humbudza mme a½u. °walani maanea nga ¾hoho heyi:

*Zwi nkhumbudza mme anga.*

- 1.6 <sup>1</sup>alelani tshifanyiso tshi tevhelaho nga vhusedzi, ni kone-ha u <sup>2</sup>wala maanea ane a anana natsho. Ni a <sup>3</sup>ee <sup>4</sup>hoho yo taeho.



50

**KHETHEKANYO YA B: ZWIBVELEDZWA ZWILAPFU ZWA  
VHUDAVHIDZANI**

Fhindulani mbudziso **nthihi** kha tharu dzi tevhelaho. Vhulapfu ha phindulo ya½u vhu vhe maipfi a u bva kha 180 u ya kha 200:

- 2.1 Muzwala wa½u o lovha nga khombo ya mo»oro. Vha mu¾a vho ni ta uri hu »o vha inwi ane a »o pfukisa tshite¿wa tsha nganeavhutshilo nga »uvha ¾a mbulungo. °walani nganeavhutshilo ya muzwala wa½u ine na »o i vhala nga Mugivhela gogo ¾o kuvhangana.

**KANA**

- 2.2 No vuledza gireidi 12 no phasa nga vhukoni ha n¾ha. Ni khou tama u ridzhisi¾arela digirii ya Bsc ngei UCT, zwino ni na ¾hahalelo ya masheleni. °walelani malume a½u vhurifhi ni vha humbele nga zwan»a zwivhili uri vha ni thuse.

**KANA**

- 2.3 Ni mu¿we wa vhashumi vhe vha dzhenelela kha tshi¾ereke tsha u ¾erekela miholo kha khamphani ya RI¶OGEVHENGANANA SECURITY SERVICE. Minidzhere o ni kuvhanganya no¾he, a tshi khou ni fhembeledza uri ni vhuzelele mushumoni. °walani adzhenda na maambiwa a mu¾angano uyo.

**KANA**

- 2.4 Mu»ini wa Vho-Musumuvhi ho vuwa ho pwashwa, ha tswiwa thelevisheni , vidio na radio. Muhumbulelwa ndi Tshibaphathi nge mu¿we munna we a vha e lwendoni lwawe a ¾angana nae o hwala thevhe ye a vha a tshi khou tou gagavhala nayo na zwan»a zwawe zwi na malofha nga ma»autsha, a mbo »i sevha mapholisa nga lu¾ingothendeleki. Vho-Musumuvhi vha tshi tou vhiga mulandu, mapholisa vho mbo »i ya mu»ini wa Tshibaphathi. °walani mufhindulano vhukati ha mu¿we wa mapholisa na Tshibaphathi.

30

**<sup>1</sup>HANGANYELO YA KHETHEKANYO IYI:**

**KHETHEKANYO YA C: ZWIBVELEDZWA ZWIPFUFHI ZWA  
VHUDAVHIDZANI**

Fhindulani mbudziso **nthihi** kha tharu dzi tevhelaho. Vhulapfu ha hone vhu tea u vha vhukati ha maipfi a 100 - 120.

- 3.1 Tshikolo tsha ha%u tsho vha tsho fara lwendo lwa u ya vhugalaphukha ha Kruger National Park lwa vhege. Inwi no vha mu%we wa vhe vha fara lwendo holwo. °walani kha dayari ya%u zwo%he zwo bvelelaho μuvha %i%we na %i%we u bva tshe na %uwa u swika ni tshi vhuya.

**KANA**

- 3.2 Mukomana wa%u u khou ya u ambara gaweni %a u %haphudza pfunzo dzawe dza vhudokotela ha mishonga. Vhabebi vha%u vha khou dzudzanya vhu%ambo ha u takala nae musu a tshi vhuya hayani. °walelani khonani ya%u gara%a ya thambo uri a μe a takale na inwi sa izwi zwi tshi μo dovha zwa ni %u%uwedza kha zwa pfunzo.

**KANA**

- 3.3 Tshikoloni tsha ha%u hu vho μo funzwa thero ya Khomphyutha %wakani. °walani khungedzelo ya u galatsha vhagudi uri vha μe vha gude khomphyutha tshikolomi tsha ha%u.

20

**<sup>1</sup>HANGANYELO YA KHETHEKANYO IYI:**

100

**MARAGAGU<sup>1</sup>E:**